

wła Włodkowica w Płocku. Opublikował ponad 200 pozycji naukowych, w tym cztery książki. W swoich pracach łączy orientację antropologiczną z socjologiczną.

Omawiane dzieło to swoista encyklopedia pojęć i problemów etnicznych i regionalistycznych, rozpatrywanych częściowo historycznie a częściowo z punktu widzenia aktualnego stanu rzeczy. Praca składa się z dwóch części: pierwsza poświęcona jest podstawom historyczno-teoretycznym, a druga dotyczy zastosowań praktycznych, przede wszystkim w działalności samorządowej oraz w dziedzinie edukacji.

Punktem wyjścia jest dość szerokie pojęcie regionu: „jest on obszarem wyodrębnionym na zasadzie jednej lub więcej cech swoistych, pozwalających na odróżnienie go od przyległych obszarów. Mogą to być dwojaki typy kryteriów – granice linearne (administracyjne i polityczno-państwowe) lub granice nieliniarne (kulturowe i inne), dające przybliżony rozmiar przestrzenny wyodrębnionego regionu” (s. 43–44). Natomiast regionalizm „jest ideą, która wyrasta z potrzeby zachowania, kultywowania i rozwijania swoistych cech kultury (wartości, stylu życia i innych) na obszarze o zauważalnych cechach odrębności regionalnych lub etnicznych, a więc zmierzające do utrwalania i pogłębiania tożsamości społeczno-kulturowej i etnicznej” (s. 44).

Dzieło, rzecz oczywista, nawiązuje do światowego, w tym polskiego, dorobku naukowego. Opracowanie to przeznaczone jest nie dla wąskiego grona „regionalistów”, lecz dla szerszej społeczności czytelniczej obejmującej także działaczy samorządo-

Recenzja książki Jerzego Damrosza pt. *Ojczyzna i jej regiony*, Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku, Warszawa 2007, ss. 595.

Autor tej obszernej monografii jest kierownikiem Katedry Etnokulturologii i Edukacji Regionalnej w Szkole Wyższej im. Pa-

wych, polityków i pracowników kultury i oświaty. Temu przeznaczeniu książki służy dobrze jasny styl, posługiwanie się licznymi przykładami oraz dołączonymi mapkami dotyczącymi podziałów terytorialnych Polski w różnych okresach historycznych.

Opracowanie takie było bardzo potrzebne, gdyż ukazuje wielość problemów w nawiązaniu do polskich i europejskich realiów. Bardzo istotny jest główny wątek rozważań Jerzego Damrosza: otóż w odróżnieniu od niektórych polskich i zagranicznych autorów nie przeciwstawia on regionów – ojczyźnie. Przeciwnie, w jego ujęciu ojczyzny są realnym bytem i takim zapewne pozostaną długo, podobnie jak regiony, które jednak, jak to obserwujemy w Belgii, gdzie mieszkańcy na północy i południu współzawodniczą ze sobą w aspiracjach do większej niezależności gospodarczej, co może doprowadzić do rozpadu tego kraju, wykazują większą dynamikę rozwojową, wspieraną zresztą przez władze Unii Europejskiej. Popieranie polityki proregionalnej miało bowiem w zamierzeniu wygaszać dążenia nacjonalistyczne, jednak może się okazać, że nadmierne wspieranie regionów w sferze gospodarczej i politycznej (co znajduje też wyraz w tworzeniu parlamentów regionalnych w Hiszpanii czy w Wielkiej Brytanii) wyzwalać może także dążności nacjonalistyczne (tak żywe dziś np. w Serbii).

Autor nie przesądza tych spraw, patrzy na ojczyznę i regiony nie jak ideolog, lecz badacz – obserwator oraz działacz społeczny. Po ukazaniu się tej prawie sześciusetstronicowej pracy każdy kogo interesują

problemy utrzymywania się ojczyzn i regionów – nie będzie mógł przejść obojętnie wobec tej publikacji.

■ *Ryszard Dyoniziak*